Suomen Sinfoniaorkesterit ry

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Sivistysvaliokunnan lausuntopyyntö VNS 8/2024 vp 7.3.2025
Kulttuuripoliittinen selonteko

Kirjallinen asiantuntijalausunto
Suomen Sinfoniaorkesterit ry

Suomen Sinfoniaorkesterit ry kiittää sivistysvaliokuntaa mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto liittyen hallituksen kulttuuripoliittiseen selontekoon.

Suomen Sinfoniaorkesterit ry on jäsentensä vuorovaikutukseen perustuva ja siitä voimansa saava erilaisten orkestereiden yhdenvertainen yhteisö. Edistämme orkesterien yhteistyötä, tiedonvaihtoa ja koulutusta. Jäsenistöömme kuuluu 34 ammattisinfoniaorkesteria ja toiminnassamme on vahva valtakunnallinen ote.

Tavoitteenamme on vahvistaa sellaista Suomea, jossa jokaisella on asuinpaikasta, varallisuudesta, iästä, terveydentilasta tai muusta vastaavasta seikasta riippumatta mahdollisuus tavoittaa korkeatasoinen orkesteritarjonta ja olla osallisena monipuolisissa musiikkielämyksissä.

Strategiamme ja toimintatapamme tukee kulttuuripoliittisen selonteon tavoitteita ja toteutumista. Tunnistamme yhdessä orkesterikentän kanssa selonteon tausta-aineistossa esiteltyjä tärkeimpiä tulevaisuuden muutosvoimia omassa toiminta- ja taustaympäristössämme ja etsimme omista lähtökohdistamme käytännön vastauksia näihin kaikkia suomalaisia koskettaviin haasteisiin.

Selonteon visio ja tavoitteet ovat selkeitä ja oikean suuntaisia

Selonteon visio on selkeä ja ymmärrettävä ja sen tavoitteet ovat oikean suuntaisia. Kiitämme selonteon monia hyviä ja tärkeitä toimenpide-esityksiä. Selonteon liitteenä oleva laaja nykytilan kuvaus on ansiokas.

Konkreettinen toimenpidesuunnitelma on avainasemassa selonteon toimeenpanossa

Pidämme tärkeänä, että selonteon toteuttamiseksi laadittava erillinen toimenpidesuunnitelma on konkreettinen paitsi tavoiteaikatauluineen ja vastuutahoineen, myös rahoituksen osalta. Rahoituk-

sen ennakoitavuus on hyvä konkretisoida tulevassa toimenpidesuunnitelmassa, koska nyt selonteon kuvaama rahoitustavoitetila jää epämääräiseksi.

Selonteko ei huomioi riittävästi kulttuurilaitosten roolia

Organisaatiot ja kulttuurilaitokset, kuten orkesterit, tekevät tärkeää, kulttuurin ytimessä tehtävää työtä. Selonteko ei tunnista riittävästi kulttuurialan instituutioita ja niiden roolia taiteen ekosysteemissä. Myös kulttuurin tekijöiden yhteys kulttuurin tuotantoon ja rakenteisiin jää epäselväksi.

Selonteossa on hyvä poikkihallinnollinen ote

Selonteossa tunnistetaan hyvin kulttuuripolitiikan yhteys muihin politiikka-aloihin ja yhteisen hallituskausien yli jatkuvan poliittisen linjan merkitys kulttuurin asioiden edistämisessä. Kasvuvision toteutumiseksi konkreettiset käytännön toimenpiteet on tärkeää vastuuttaa useammalle ministeriölle.

Selonteko tunnistaa hyvin, että kulttuurin tulee olla osa kaupunkipolitiikkaa, -kehittämistä ja elinkeinotoimintaa. Kulttuuripolitiikka tukee muiden politiikan alojen tavoitteiden saavuttamista sekä edistää kokonaisvaltaista yhteiskunnallista hyvinvointia ja kestävää kehitystä.

Eri politiikkatoimien on oltava keskenään johdonmukaisia ja yhteensopivia, jotta niiden vaikutukset ovat mahdollisimman tehokkaita ja luottamusta herättäviä. Vaikutusten saavuttamiseksi tulee arvioida mm. osallistumisen esteitä ja katvealueita kulttuurin saavutettavuudessa.

Alueellisuuden elinvoiman ylläpitäminen edellyttää turvattua perusrahoitusta

Aluetason kulttuurityö pitää koko Suomen asuttuna ja sen merkitys tulee korostumaan edelleen tulevaisuudessa. Lisäksi alueellinen ja paikallinen kulttuuripoliittinen yhteistyö lisää osallisuutta, mahdollisuuksia identiteettien rakentamiseen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen.

Orkestereilla on aktiivisina toimijoina myös aluetaloudellista vaikuttavuutta ja ne ovat tärkeä osa kuntien elinvoimaa. Orkesterit ovat monipuolisia alueiden elinvoiman ylläpitäjiä, kun niiden perusrahoitus on turvattu.

Ennakoiva vaikutusten arviointi toimenpiteeksi toimeenpanosuunnitelmaan

Selonteossa todetaan, että nykyiset taiteen ja kulttuurin tukijärjestelmät toimivat varsin hyvin. Selonteon liiteaineistossa kuitenkin todetaan, että koko alan kehityksen edellytys on rahoituksen ja rakenteiden uudistaminen. Ennen mahdollista uudistusta olisi hyvä tehdä vaikutusten arviointi juuri vastikään uudistetun valtionosuuslainsäädännön ja -järjestelmän hyödyistä ja kehityskohteista.

Julkinen rahoitus on turvattava suunnitelmallisesti myös tulevaisuudessa

Esittävien taiteiden valtionosuusrahoitus on lakisääteistä, koska se on tarkoitettu kulttuurin perustan ylläpitämiseen. Tästä syystä valtionosuusrahoitus on turvattava myös tulevaisuudessa pitkäjänteisenä ja ennakoitavana perusrahoituksena.

Perusrahoitus on turvattava julkisin varoin. Sen myötä ylläpidetään toimivaa infrastruktuuria, joka on edellytys osallisuudelle, saavutettavuudelle ja hyvinvoinnille.

EU-rahoitus ei voi toimia pitkäjänteisen työskentelyn perusrahoituksena – lisärahoituksena kyllä. Yksityisen rahoituksen kasvun mahdollistaminen verohelpotusten myötä ei turvaa kulttuuri-instituutioiden toimintaedellytyksiä eikä helpota pitkäjänteistä suunnittelua. Yksityistä rahaa ei ole siinä määrin kuin perustoiminta sitä tarvitsee.

Eerikinkatu 3 B, 00100 Helsinki, Finland
+358 40 511 6142
iiris.lehtonen@sinfoniaorkesterit.fi, www.sinfoniaorkesterit.fi